

MOTIVAREA ELEVILOR PENTRU EDUCAȚIA POPULARĂ PRIN CONȚINUTURILE MANUALELOR ȘCOLARE

MOTIVATING STUDENTS ON POPULAR EDUCATION THROUGH THE CONTENTS OF SCHOOL TEXTBOOKS

*APREOTESEI Maria Diana,
professor pentru învățământul primar,
Școala Gimnazială „Regina Maria” Mănăstirea Cașin,
județul Bacău, România*

*APREOTESEI Maria Diana,
professor for primary education at "Regina Maria" Secondary School,
Cașin Monastery, Bacău County, Romania*

ORCID:0000-0002-3640-2189

CZU:373.035.6

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p61-68

Rezumat: Educația populară reprezintă pentru curriculum învățământului primar, o sursă de valori culturale și ideologice, prin conținuturile referitoare la cultură și civilizație populară tradițională românească. Potențialul formativ-educativ al conținuturilor pedagogiei populare (numărători, ghicitori, proverbe, zicători, cântece, povești, jocuri, legende, balade, doine, eposul, tradiții, datini), recomandă includerea lor în curricula școlară și automat în componenta sa de bază, manualul școlar. Motivarea elevilor pentru educația populară, prin transferul și asimilarea de modele, norme, atitudini, cunoștințe în propria formare, are un impact considerabil asupra educației intelectuale, morale, estetice și psiho-fizice, deci asupra întregii personalități a elevilor.

Cuvinte cheie: educație populară, motivare, manuale școlare, elevi, conținuturi, valori.

Abstract: In terms of primary education curriculum, popular education represents a source of cultural and ideological values, as it deals with the contents concerning the culture and popular traditional Romanian civilization. Due to the instructional potential of the popular pedagogy contents (counting rhymes, riddles, proverbs, bywords, songs, fairy tales, games, legends, ballads, Romanian folk songs “doina”, epos, traditions and customs), it is recommended to include its elements in the school curricula and, consequently, in the course books. The students’ motivation for popular education through the transmission and assimilation of models, norms, attitudes and knowledge of personal formation has a considerable impact on their intellectual, moral, aesthetic and psycho-physical education, as well as on their entire personalities.

Key words: popular education, motivation, course books, students, contents, values.

Poporul român a conservat trăsături specifice originale în limba națională, obiceiurile, literatura și arta sa, istoria și folclorul său. În basme, legende, balade, cântece lirice, urături, proverbe și zicători ale poporului găsim ascunse multe date privind viața, cele mai importante evenimente istorice, evoluția normelor etice și estetice ale neamului.

Valorile morale și spirituale ce constituie modele pentru noile generații au existat în conștiința poporului român cu mult înainte de apariția școlilor și a pedagogiei ca știință. Omul talentat din popor, înzestrat cu o bogată imaginație și un simț artistic rafinat, exprima în poezii și melodii armonioase, concepții proprii de viață, convingeri morale, sentimente ce se manifestă în creația populară orală. Indiferent de circumstanțele istorice, creația populară orală se prezintă, în calitate de complex cultural, ca o uriașă enciclopedie populară. Valorile morale și spirituale ce

constituie modele pentru noile generații au existat în conștiința poporului român cu mult înainte de apariția școlilor și a pedagogiei ca știință. [9, p.129].

Poporul nostru dispune de o vastă experiență și înțelepciune pedagogică, care se cere utilizată cu chibzuință, grijă și eficacitate în activitatea educațională cotidiană. Deși școala modernă beneficiază de experiența a numeroși pedagogi renumiți, totuși pedagogia populară, prin bogăția mijloacelor sale de educație, prin bogăția tematicii și mesajului educativ, nu a încetat a avea un rol hotărâtor în educația copilului și a tinerelor generații. [8, p. 23].

Sistemul educativ trebuie să transmită valori și să determine comportamente care să dezvolte atitudini de comunicare și de relaționare interpersonală și intercomunitară, pentru „vindecarea societății”, pe de o parte, și pentru înțelegerea alterității ca valoare, nu ca obstacol, pe de altă parte. [6, p.16]. Educația populară este o cerință a epocii noastre determinată de nevoile acute ale timpului prezent, când societatea se caracterizează prin diversitate și unicitate.

Astăzi, în conținuturile curriculare ale învățământului primar, elementele de tradiție apar prea puțin, deci se simte nevoia de a le facilita elevilor contactul cu valori identitare, prin activități de valorificare și valorizare a acestora, de a le orienta și sprijini demersurile de înțelegere, acceptare, asumare și interiorizare a acestor valori.

Educația populară, prin conținuturile sale prezente în manualele școlare, dezvoltă elevilor valori morale, intelectuale, estetice și psiho-fizice și cultivă elemente ale sistemului de valori cultivate de popor: sentimentul apartenenței la lumea și la valorile satului, nevoia de comunicare și socializare, învățarea reciprocă, trăirea bucuriei și a farmecului activităților de grup, valorizarea învățării prin cooperare, promovarea comunicării și a schimbului de opinii, propovăduirea și consolidarea credinței în Dumnezeu.

Proiectarea activității didactice necesită căutarea unei legături optime între componentele procesului de învățământ (obiective, conținuturi, metode, mijloace, condiții socio-culturale, evaluări etc. pentru obținerea unor rezultate maxime, de ordin calitativ și cantitativ. Aceasta este, deci, o problemă de strategie, de optimizare, de valorificare la maximum a tuturor resurselor și condițiilor date, opusă vechilor abordări reduționiste preocupate doar de descrierea conținuturilor de predat. [3].

În teoria educațională și practica tradițională manualul școlar este un mijloc important ce are rolul de a concretiza programa școlară prin unități didactice care pot fi operaționalizate și realizate în procesul predării- învățării: capitole, lecții, secvențe de învățare, reflectând conținuturi, contribuind la dezvoltarea capacităților prin sisteme de sarcini etc.[11] Dacă pentru profesor, manualul este instrumentul cu rol de ghid, care selectează conținuturile științifice valorificabile pentru a atinge finalitățile dorite, deci are rol de orientare a activității didactice, pentru elev, manualul este un instrument de informare și de lucru.

Este evident că manualele și materialele auxiliare sunt menite să dezvolte gândirea și logica, să încurajeze imaginația și să cultive valorile estetice, morale și umane. Funcția de bază de informare a manualului este azi treptat înlocuită de funcția de modelare a abilităților și de creare de competențe, prin asimilarea nu doar a cunoștințelor ci și prin dezvoltarea unui mod de gândire autonom. Focusul curiculei școlare pe încurajarea competențelor a dus la structurarea manualelor

într-un stil care cuprinde numeroase aplicații practice și mai puțină teorie. Studiile de caz, lecțiile interactive, analizele și temele creative au luat locul memorizării mecanice a lecțiilor. Sarcina didactică a profesorului se axează tot mai mult pe relația cu elevul, pe formularea unor cursuri interesante și captivante, pe stimularea interacțiunii în clasă între elevi.

Conținutul manualelor contemporane se bazează pe nevoile copilului de educație și dezvoltare personală, respectând standardele din învățământ și bunele practice care stabilesc relaționarea între cadrul didactic și elevi. Pe lângă manualele pe suport de hârtie, fiecare materie poate fi predată folosind **manuale școlare online**, care conțin CD-uri foarte des folosite mai ales la orele ținute la distanță, fapt demonstrat cu brio în perioada pandemiei în care s-au desfășurat cursuri on-line.

Enumerăm câteva motive pentru care manualele școlare au încă rolul central în educația elevilor:

- ✓ sunt utile pentru a transmite noțiuni generale dar și specifice pentru fiecare materie;
- ✓ pot fi folosite pentru predarea lecțiilor și a unităților educaționale, dar și pentru studiul individual;
- ✓ oferă un suport pedagogic stimulant pentru dezvoltarea unor deprinderi și abilități;
- ✓ conectează elevii și profesorii într-un cadru interactiv;
- ✓ stimulează actul didactic spre acțiuni și activități ce se pot realiza nu doar în clase ci oriunde, chiar în aer liber;
- ✓ pot fi alese conform nivelului fiecărei clase, sau adaptate modului de predare al profesorului. [12]

Complexitatea cadrului educațional presupune adaptarea manualelor la necesitățile practice ale elevilor dar și ale profesorilor. Cadrele didactice își aleg materialele didactice și manualele pe care le recomandă la clasă în funcție de necesitățile și nivelul de pregătire al elevilor, dar și în funcție de stilul propriu de predare. Varietatea acestor manuale școlare a condus la o performanță din ce în ce mai bună în domeniul învățământului de toate gradele.

Analizând manualele de limba română, educație muzicală și arte vizuale și abilități practice ale Editurii CD Press, pentru clasa aIV-a, tipărite sau în format electronic, am constatat că oferă spațiul necesar și cadrul teoretic unei formări de competențe și abilități necesare elevilor, prezintă în mod clar, concis și simplu noțiunile, sunt ușor de urmărit și de studiat în clasă și în mod individual, acasă. Prin calitatea lor oferă un ajutor imens în conceperea lecțiilor, în transmiterea informațiilor și în alcătuirea unui demers educațional cât mai eficient. Totodată ele cuprind diverse conținuturi ale educației populare-numărătoarele, ghicitorile, proverbele, zicătorile, cântecele, poveștile, jocurile, legendele, baladele, doinele, eposul, tradițiile, datinile- prin care se formează ținuta morală, se dezvoltă inteligența, gândirea, limbajul, aptitudinile de comunicare și capacitățile de interacțiune, perseverența, încrederea în forțele proprii, se educă gustul pentru frumos și armonie, se stimulează funcții importante implicate în dezvoltarea fizică și armonioasă a copilului.

În **manualele de limba și literatura română** pentru clasa a IV-a, întâlnim conținuturile amintite anterior, în următoarele texte suport:

- „Colindătorii”, de George Coșbuc;

- „În ajunul Anului Nou”, după Fănuș Neagu;
- „Obiceiuri de Crăciun și de Anul Nou”-Steaua, Colinde, Plugușorul, Sorcova;
- „Colinde, colinde”, de Mihai Eminescu;
- „Sărbătoarea Crăciunului în diferite zone ale țării”;
- „Magia sărbătorilor de iarnă”-compunere după un șir de ilustrații;
- „Bucuria Paștelui”-proiect despre legende și tradiții de Paști din România;

Basmul și povestea conțin cele mai înalte aspirații ale poporului spre *bine, frumos, cinste și omenie*, spre întruchipare a idealului de personalitate [1, p.79]. Lumea basmului îi îmbogățește orizontul binelui și răului prin comportamentele dezirabile sau indezirabile ale eroilor. Copilul se simte îndemnat să făptuiască binele, pentru că el însuși face parte din această lume fantastică, se identifică cu eroul și-și dorește răsplata binemeritată pentru faptele sale. Mai mult decât orice discuție moralizatoare, mai mult decât orice sfat sau dojană, „retrăirea” evenimentelor alături de erou și exemplul *viu* al acestuia îl învață pe copil purtarea bună [1, p. 51]. Credem, de asemenea, că elevii au legat opțiunea lor de a fi instruiți și educați apelând frecvent la valori aparținând culturii și civilizației românești și de metoda de învățământ preferată lor, povestirea, care este o variantă a expunerii, metodă prin care profesorul prezintă elevilor, pe cale orală, un volum mare de cunoștințe noi, într-un interval de timp determinat. Este o narațiune simplă, realizată într-un limbaj expresiv, care stimulează imaginația și determină participarea afectivă a elevilor la lecție, îi motivează și le creează disponibilități de învățare. [5, p. 154].

Utilizarea **proverbelor** și **zicătorilor** în activitatea educativă a elevilor favorizează dezvoltarea inteligenței, a gândirii, limbajului, perseverenței, încrederii în forțele proprii, a aptitudinilor de comunicare și capacităților de interacțiune. Perceperea moralei proverbelor sau a zicătorilor dezvoltă capacitățile intelectuale ale copilului, iar valorificarea potențialul educativ prin perceperea sensurilor cu care acestea sunt folosite de autori permit aplicarea învățămintelor în diverse situații de viață, cu care se confruntă:

- Lupta dintre **adevăr** și **minciună**, dintre **dreptate** și **nedreptate** (*Minciuna are picioare scurte.*);
- **Cinstea** și **necinstea/hoția** (Cine fură azi un ou mâine va fura un bou.);
- **Hărnicia** și **lenea** (Munca sfințește locul.; Munca e brătară de aur.; Ce poți face azi, nu lăsa pe mâine!; Lenea e cucoană mare care n-are de mâncare.)
- **Prietenia** (Prietenul la nevoie se cunoaște; Prietenul adevărat, iubire neprețuită);
- **Binele** (Bine faci, bine găsești; Ochii sunt oglinda inimii; Omul bun e ca pâinea caldă; etc

Jocurile cu **ghicitori** sunt antrenante, copiii fac efort rațional de a înțelege, fac conexiuni inteligente pentru a surprinde esența relației. Din punct de vedere psihosocial, jocul contribuie la intensificarea relațiilor interpersonale, dezvoltă spiritul de întrecere și dorința de afirmare a personalității. Este cunoscut și faptul că ghicitorile constituie un inestimabil mijloc de formare a gândirii creative a elevilor, iar alături de repertoriile vocale și coregrafice, obiceiurile și tradițiile populare facilitează educația estetică a copilului. [10, p.83] Câștigul cognitiv și în dezvoltarea subtilității gândirii tuturor este real. Exemple de ghicitori adecvate școlărilor mici: Cine are urechi și nu aude? (Acul); Cine are șase picioare dar numai cu patru umblă? (Calul și călărețul); Ce trece prin apă și nu se udă? (Umbra); Cine vine de la munte cu steluțe albe-n frunte? (Norii de zăpadă); Curelușă verde/Prin iarbă se pierde (Șarpele);

Cântecele-formulă și **numărătorile** se prezintă sub forma unor recitative organizate ritmice, folosită ca modalitate principală de distribuire a rolurilor într-un joc, sau de eliminare pe rând, a participanților la joc, ultimul rămas îndeplinind fie rolul de conducător de joc, fie rolul cel mai nedorit. Exemplu: „Melc, melc, codobelc...”; „Un, doi, trei, baba la bordei...”, etc

În **manualele de muzică**, în cadrul unității de învățare „Elemente de limbaj muzical”, subunitatea „Genuri muzicale”, elevii, îndrumați de cadrul didactic studiază conținuturi precum „**Colinda**”, „**Obiceiuri de iarnă**”, „**Cântece și dansuri populare**”.

Colindele religioase au o origine literară și vestesc nașterea Domnului Iisus Hristos, iar cele **laice** au caracter liric și sunt adaptate de colindători la situația celor care le cântă, aducând elogiul naturii, dragostei și familiei. Colindele se caracterizează prin crearea unei atmosfere pline de optimism la care se formulează dorințe și năzuințe ale oamenilor. Colinda a dobândit o destinație precisă ca formă de magie benefică, ea marcând rodnicia câmpurilor, sporul animalelor domestice, creșterea copiilor, împlinirea prin căsătorie a tinerilor, pacea și tihna bătrânilor, influențarea în sens pozitiv a vieții oamenilor și a naturii.

Obiceiurile populare de iarnă, mai ales cele legate de trecerea dintr-un an în altul sunt: **Plugușorul, Capra, Ursul, Călușeii, Mocănașul, Sorcova**. Ele transmit mesaje de sănătate, rod bogat, împlinirea dorințelor în noul an. Urăturile sunt însoțite de instrumente muzicale: clopoței, zurgălăi, buhai și de băți ritmice de tobe. [7, p.40]

În prezent, băieții și fetele „umblă” cu **Plugușorul** din casă în casă, rostind versuri legate de începerea noului an agrar, iar refrenul „ia mai mânați măi flăcăi./Și sunați din zurgălăi/Hăi, hăi, hăi!” duce cu gândul la efortul comun făcut de om și animal pentru obținerea roadelor pământului. Plugul tras de boi semnifică speranțe legate de muncile de primăvară, de însămânțarea câmpului, bucuria de a trăi. Astăzi, prin înmulțirea momentelor de umor și ironie, el devine o poveste versificată menită mai mult să distreze decât să provoace rodire, cum credeau țăranii satelor patriarhale.

Sorcova este un colind, o urare de bine, de prosperitate, pentru anul care vine, eficiența ei fiind dublată de atingerea cu o ramură verde sau împodobită cu flori de hârtii colorate vesel încărcată de virtuți germinative, împrumutând prin această magie de contact puterea ei de înverzire, prosperitate și vigoare deplină. [7, p.41]

Ca gen aparte, **teatrul folcloric**, ocupă un spațiu bine determinat al sărbătorilor de iarnă și cuprinde **Jocul caprei**, al **Călușului**, al **Ursului** sau **Jianul (Mocănașul)**. În el se regăsește dorința poporului de a juca teatru, teatrul popular fiind mereu prezent din cele mai vechi timpuri, sub diferite forme: de la vechile rituri până la jocurile cu măști sau teatrul cu tematică socială, având ca subiect scene din viața haiducilor. Poporul nostru a folosit în manifestările sale dramatice populare măști, având credința că jocul urșilor, al caprei sau al calului, are o funcție de apărare, aduce noroc, ferește casa de rele, de sperietură de urât și de alte farmece.

În afara diverselor variante ale jocurilor cu măști, sunt cunoscute și alte forme ale teatrului popular, care s-au dezvoltat pe structura poveștilor cu haiduci: **Jian, Bujor, Radu, Codreanu**. Imaginația populară a atribuit haiducilor calități deosebite, uneori supranaturale, care i-au ajutat să învingă orice greutăți și să iasă totdeauna biruitori. În jurul figurii haiducului poporul a concentrat

toată revolta sa, speranțele în viitor și tot optimismul său. Actorii amatori (copiii) sunt destul de ingenioși și reușesc să creeze în mod variat o atmosferă și acțiune dramatică, realizând un spectacol atractiv. Prin melodii și versuri declamate, prin gesturi simple lipsite de teatralism, printr-o costumație obținută fără prea mari eforturi, reușesc să-i „miște” pe gospodarii satului, retrăind împreună trecutul de luptă al poporului.

Studiul tradițiilor populare, cunoașterea și conservarea valorilor identitare, stimularea interesului tinerilor pentru aceste valori, cultivarea aptitudinilor artistice sau meșteșugărești, contribuie decisiv la dezvoltarea personalității umane, la spiritualizarea și socializarea tinerilor, la găsirea unui sens al vieții, a unei motivații existențiale, de care sunt lipsiți adeseori.

Dansul popular îi familiarizează pe copii cu elemente ale folclorului, contribuind la dezvoltarea dragostei pentru arta poporului nostru, la dezvoltarea simțului ritmic, a capacității de coordonare a mișcărilor, le educă gustul pentru frumos și armonie. Ele evidențiază creativitatea și dezvoltă capacitatea de manifestare a sentimentelor și trăirilor personale. Contribuie la dezvoltarea *valorilor psiho-morale*, cultivându-le răbdarea, stăpânirea de sine, perseverența, încrederea în sine, spiritul de echipă. Au rolul de a scădea nivelul de anxietate al copiilor, fiind un mod de descărcare psihologică, de comunicare a trăirilor, prin limbaj nonverbal. Ei învață să asculte, respectă regulile, devin mai responsabili, socializează, leagă prietenii, învață să facă față expunerii publice, toate fiind interacțiuni esențiale dezvoltării sociale ale copiilor.

Dansul în grup organizat presupune o rutină, pași de dans prestabiliți și reguli care pun la lucru memoria copilului, iar mișcărilor repetate cu răbdare îmbunătățesc concentrarea, acestea fiind elemente ale învățării ce permit dezvoltarea *intelectuală* optimă.

Dansul popular, împreună cu cântecul și cu strigăturile ce îl însoțesc, formează un tot armonios de nedespărțit. Jocurile populare românești, prin frumusețea costumelor, muzicalitatea melodiei, prin expresivitatea și suplețea mișcărilor, prin voiciunea și energia transferate copiilor contribuie în mare măsură la realizarea *educației estetice*.

În timpul dansului se formează și se stimulează funcții importante implicate în *dezvoltarea fizică* a copilului: coordonarea, forța, echilibrul, flexibilitatea, precum și coordonarea mișcărilor și simțul ritmic. El reprezintă o formă de activitate fizică distractivă, care folosește constant și echilibrat toate grupele de mușchi și ajută la tonifierea musculaturii, la o creștere și dezvoltare armonioasă a corpului copilului. Jocurile populare românești ne oferă un bagaj artistic bogat și variat, care cuprinde atât dansuri simple și line, dar și dansuri vii, energice și îndrăznețe, având ca punct comun un pronunțat caracter social. Ele sunt comori transmise din generație în generație, pe care avem datoria sacră să le lăsăm moștenire copiilor noștri, ca mărturie a istoriei și identității noastre naționale.

Manualul de Arte vizuale și abilități practice propune o prezentare modernă a conținuturilor și formarea competențelor prevăzute în programa școlară la disciplina AVAP:

- Pictură- simboluri rurale realizate pe hârtie, decorarea obiectelor din ceramică cu puncte și linii, decorarea ouălor de Paști: „Ia românească”, „Vasul țărănesc”, „Covorașul”; „Ouă chicate”;
- Cusături: „Semnul de carte”, „Mileul”;
- Modelaj din plastilină sau argilă: „Ulciorul”, „Covata”;

- Activități cu materiale din natură: „Covorul românilor”, „Vase populare”;
- Activități cu fire sintetice: „Țesătură de casă”;
- Activități cu hârtie și material textil: „Bradul de Crăciun”, „Ornamente pentru brad”, „Ia națională”, „Masca de Anul Nou”;
- Activități de gospodărie, etc cu tema: „Costum popular”, „Păpușa din pănuși de porumb”, „Covorul țărănesc”, „Obiecte de artă populară”, „Depănușatul porumbului”, etc

Prezența acestor conținuturi în manualul de AVAP conferă manualului o deosebită valoare educativă, contribuind la afirmarea trăsăturilor morale de caracter ale elevilor. În cadrul acestor lecții, elevii vin în contact cu numeroase obiecte pe care le observă și le analizează, sunt puși în situația să le observe materialul de lucru, modelul obiectului ce urmează să se confecționeze, ceea ce duce la dezvoltarea spiritului de observație și a atenției. Îndemânarea, perseverența, migala, gustul estetic, spiritul critic, plăcerea și bucuria de a îmbina culori și modele, de a finisa lucrările, spiritul de ordine și economie, disciplina și spiritul de echipă sunt calități pe care le câștigă elevii realizând lucruri utile.

Importantă în motivarea elevilor pentru educația populară este stimularea efortului personal al acestora, stimularea tendinței acestora de a aduce o contribuție proprie, de a fi originali inventivi, creativi. Misiunea cadrului didactic nu încetează odată cu sfârșitul orei, ci se manifestă și dincolo de limitele acesteia, exersând, aplicând ce au învățat din manualele școlare, în diverse activități școlare și extrașcolare: serbări, spectacole, șezători, festivaluri, proiecte. El trebuie să cunoască potențialul creativ al fiecărui elev și modalitățile de stimulare, să sesizeze manifestările creative ale elevilor în afara orelor de curs, în activitățile extracurriculare, să-i facă pe elevi conștienți de propriile capacități și să le dezvolte capacitatea și obișnuința autoevaluării.

Este evident faptul că prin aceste activități, elevii înțeleg mesajul și conținutul obiceiurilor populare, ce sunt adaptate particularităților de vârstă și aptitudinilor artistice individuale. Cu acest prilej introducem copiii într-o lume frumoasă a cântecului, dansului, poeziei, poveștilor, glumelor, proverbelor, zicătorilor și strigăturilor a unor evenimente tradiționale - Moș Nicolae, Crăciunul, Anul Nou, Paștele etc – ei având posibilitatea să cunoască și să experimenteze frumusețea și bogăția folclorului, diversitatea tradițiilor și obiceiurilor românești, armonia limbii române. Textele cântecelor și ale poeziilor, ale colindelor, plugușorului, sorcovii, transmit urările de bine în legătură cu unele îndeletniciri străvechi ale românilor: aratul, semănatul, păstoritul. Cu aceste ocazii copiii își îmbogățesc vocabularul cu expresii populare, proverbe, zicători, strigături, pătrund în tainele limbii materne și în comorile înțelepciunii populare.

Tradiția autentică reprezintă pentru educație o sursă de valori morale, culturale și ideologice, generatoare de atitudini și comportamente pozitive, demnă de a fi luată în seamă și valorizată așa cum se cuvine în procesul educațional, cu rol precis în evitarea crizei morale a societății moderne.

Așadar, considerăm că studierea conținuturilor pedagogiei populare, având ca instrumente de bază manualele școlare, constituie un prim și însemnat pas în exprimarea creativă a ideilor, experiențelor și emoțiilor prin intermediul diferitelor medii, incluzând muzica, expresia corporală, literatura și artele plastice, în formarea unor competențe transferabile, de comunicare,

autocunoaștere, intercunoaștere, precum și asumarea rolurilor în echipă, formarea comportamentului prosocial, adică o ancorare în societatea actuală.

BIBLIOGRAFIE

1. AVRAM, I., *Etnopedagogie aplicată. Formarea orientărilor axiologice la preșcolarii mari*, Cluj-Napoca, 2006, ISBN 973-7709-46-2.
2. BACIU, S., *Perspective curriculare etnopedagogice: În căutarea valorilor uitate.*, Chișinău: Univers Pedagogic, 2007, nr.6, 104 p., ISBN 978-9975-48-016-1.
3. CERGHIT, I., *Metode de învățământ*. București: Collegium, Polirom, 2006, 320 p., 973-46-0175-X.
4. CRISTEA, S., *Conținuturile și formele generale ale educației*, București: Editura DPH, 2017. 186 p, ISBN 5948489355585.
5. NEGRUȚIU, S., *Valorile culturii populare, bază și perspectivă pentru o nouă paradigmă educațională*, p. 151-164, în http://fto.ro/altarul-reintregirii/wp-content/uploads/2018/06/2012_3_10_NEGRUTIU.pdf
6. NEGRUȚIU, S., *Educația prin valori arhetipale. O perspectivă realizabilă*”, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2011, 224p, ISBN 978-973-595-254-9.
7. PAULIUC, L.A., DIACONESCU, C., *Muzică și mișcare-Manual pentru clasa aIV-a*, București, Editura CD Press, 2021, p. 96, ISBN: 978-606-528-548-4.
8. SILISTRARU, N., *Etnopedagogie*, Centrul Editorial al USM, Chișinău, 2003, ISBN 9975-70-222-8.
9. SILISTRARU, N., *Valori ale educației moderne*, Combinatul Poligrafic, Chișinău, 2006, ISBN 9789975968508
10. VACARCIUC, M., *Impactul etnopedagogiei asupra formării culturii generale a elevilor*, În Artă și educație artistică, Revistă de cultură , știință și practică educațională, Nr. 2 (20) / 2012, p. 81-84, ISSN 1857-0445.
11. <https://edict.ro/manualul-componenta-a-curriculumului-scolar/> ISSN: 1582-909X
12. <https://www.librariadelfin.ro/articol/rolul-si-importanta-manualelor-scolare-in-procesul-educational--i113>